

Borsay, Attila: THREE-DIMENSIONAL GAME
Citation: Metszet, Vol 14, No 3 (2023), pp 44-49,
<https://doi.org/10.33268/Met.2023.3.6>

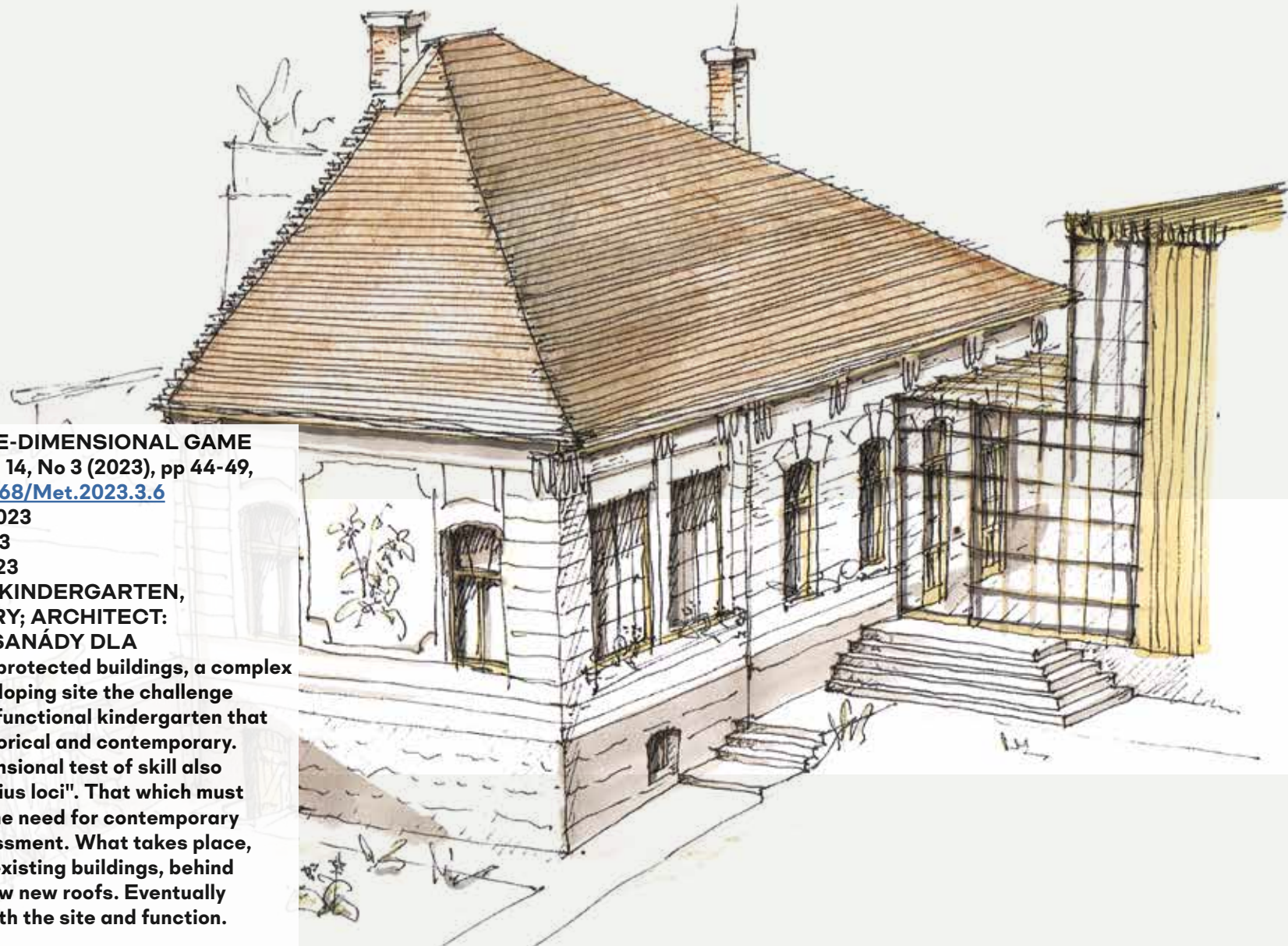
Received: 27 March 2023

Accepted: 11 May 2023

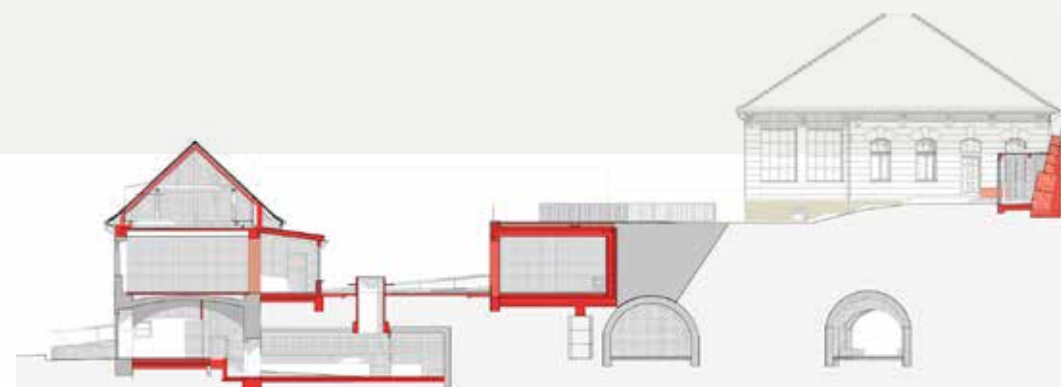
Published: 24 May 2023

ROMAN CATHOLIC KINDERGARTEN,
BUDAFOK, HUNGARY; ARCHITECT:
GÁBOR MÁTYÁS CSANÁDY DLA

Negotiating between protected buildings, a complex
cellar network and a sloping site the challenge
was to provide a fully functional kindergarten that
encompasses the historical and contemporary.
Not only a three-dimensional test of skill also
an exploration of "genius loci". That which must
be preserved meets the need for contemporary
intervention and assessment. What takes place,
when and how: in the existing buildings, behind
retaining walls or below new roofs. Eventually
realized in harmony with the site and function.

- 01 Egy korai vázlat a felső
kertben lévő egykori
kántortanítói lak
átalakításáról
- 02 Lejtőre merőleges metszet
az alsó (utcai) épület
pinceágán és a támfalba
rejtett csoportszobán
keresztül

02

HÁROMDIMENZIÓS TÉRJÁTÉK

RÓMAI KATOLIKUS ÓVODA | BUDAFOK

Budafokon a központban vagyunk, érzékeny építészeti környezetben. A Savoyai Jenő téren a Szent Lipót barokk plébániatemplom [1] áll méltóságteljesen. Mögötte a plébánia és a régi-új óvoda, közvetlen szomszédságban a szecessziós Sacellár-kastély, [2] melynek legendás bejárati épületét Tomay Tamás tervezte a '90-es évek elején. A közelségben a Törley pezsgőmanufaktúra ipari épületei, a historizáló Törley-kastély, valamint a 21. századi karaktert megcélzó Szomszédok piaca [3] izgalmas kompozíciója található.

ÉPÍTÉSZ |
Csanády Gábor Mátyás

FOTÓ |
Fábry Anna

SZERZŐ |
Borsay Attila

—A műemlékileg védett óvoda épülete a 19. század elején iskolának épült. Az elmúlt két évszázadban többször átépítették, bővítették, a kelet–nyugati lejtős terep az utcáról emelkedik erősen. A ház organikusan alakít ki teraszokat maga körül különböző szinteken, ezeket rámpák, lépcsők kötik össze. A főbejárat a telek előtt húzódó Anna utcáról nyílik, a főépület egy kisebb magaslaton áll. Az előkert leválasztott a szomszédos plébániakerttől, de alkalmanként a kettő összenyitható. A környék csendje idilli, a kilátás minden irányban gyönyörű, itt megállt az idő száz évvel ezelőtt. Kivülről nem látható, csak sejthető az épületek alatt, mögött meghúzódó pincerendszer, mely Budafok ezen részét teljesen átszövi és amely szorosan kapcsolódik a szomszédos közeli Törley-gyárhoz, annak múltjához. A környező dombokon a változatos nyomvonalú utcák mentén családi házak sorakoznak. A meglévő óvodaépületünk is ezt a léptéket őrzi, természetesen illeszkedik az épített közegbe.

—A tervezett óvoda a terepadottságok miatt egy háromdimenziós térjáték; a különböző terek, funkciók a ház eltérő szintjein, de szerves kapcsolatban helyezkednek el. Ezeket az északi oldalon hosszú lépcső köti össze, mely átszövi az egész házat. A tömegképzés követi a belső elrendezést, és végül egy U alakú beépítéssel felső zárt udvart, illetve egy játszókertet zár közre. A változatos elrendezést nyugodt tömegkompozíció rejt; az L alakú oldalhatáros épület léptékében illeszkedik a szomszédos plébánia zömök tömbjéhez. A főépület érzékeny hozzáértéssel újult meg, a kiegészítések finom építészeti gesztusokkal és anyaghasználattal válnak az egység részévé. A műemléki főépület nemesen egyszerű tömegképzése a vakolatdíszek elhagyásával még erőteljesebbé vált, a föld alá süllyesztett felső tömeg kerámiaburkolata a támfalak kőburkolatát idézi, a kültéri folyosó faszerkezete a kerti pavilonok, pergolák világát imitálja, megvalósítása ezen a helyen és ilyen formán helyes választásnak tűnik. Bravúros a föld alá süllyesztett szárny műszaki megoldása: az itteni föld alatti borospincék miatt kútalapokra helyezett gerendaráccsal kellett alátámasztani. A felső magas támfalat

Fontos, hogy egy kétszáz éves ház, megtartva alapértékeit, tudott átlényegülni a mai igényekre

- 03 Az utcafronton talált kőkeretes ablak
- 04 Felső csoportszoba üvegfa
- 05 Az utcafront
- 06 A felső csoportszoba üvegfalának lamellái
- 07 A tetőtér egyik megtartott oszlopa az óvónők szobájában

gabion rakott kőfal szegélyezi, finom ellenpontot képezve a faserkezet puhaságával és részletgazdag kialakításával. Figyelemreméltó a főépület tetőtér-beépítéséhez szükséges hagyományos kutyaól tetőablakok látványos, keret nélküli ragasztott üveg kialakítása, amely így alig észrevehetően visz fényt a belső terekbe a tetőn. Szellőzése motorikus mozgatóval lehetséges.

—A főépület téglaboltozatos szintjére az érkezőelőtér és a melegítőkonyha került; innen szállítják a napi négyeszeri étkezéshez az ételt a csoportszobákba.

A házban összesen öt ilyen helyiséget alakítottak ki, kettő a főépület első emeletén kapott helyet, egy a mögötte lévő, támfalba süllyesztett új, lapostetős tömegben, egy további galériás a főépület hátsó szárnyában, és végül egy a felső különálló épületben. Ez utóbbit egy faserkezetű, fedett-nyitott folyosó köti össze a főépülettel. A főépület hátsó és első csoportszobái között tornaszobát helyeztek el, közvetlen kapcsolattal a belső udvarral. A felső két csoportszoba egy játszókertet ölel körbe, külön köszönet az itt megőrzött és megmentett fenyőfáért.

—A főépület tetőtérében külön foglalkoztatók és az óvónők közös helyisége lelt otthonra. A rendkívül összetett és változatos téri program a feszes épület tömegének köszönhetően nagyvonalú és egyszerűen formált házban került elhelyezésre, a külső sokkal kisebbnek hat, mint a valós belső méret. Az épített tömeget pedig szervesen bővítik ki a külső térrészek; az udvarok és kertek egységesen szerkesztett elvek mentén egészítik ki az épületet, és válik ez által teljessé a kompozíció.

—A csoportszobák természetes fénnel világosak, a sok faanyag használata meleggé és otthonossá teszik az épületet a kicsik számára. A tudatos és alaposan végiggondolt tervezés eredményeképpen egy valódi gyerekparadicsom született, ahol a múltból adódó „genius loci” alapjain új minőség teremtett. Fontos, hogy egy kétszáz éves ház, megtartva alapértékeit, tudott átlényegülni a mai igényekre, és menekült meg legalább újabb 100 évre, egyúttal pozitív példát adva más hasonló hazai épületek rekonstrukciójához. Kis léptéke ellenére értő gondossággal

08

11

09

- A | Tároló
- B | Csoportszoba
- C | Öltöző
- D | Aula-tornaterem
- E | Orvosi szoba
- F | Iroda
- G | Óvónői szoba

10

és figyelemmel lett megvalósítva. A kortárs kiegészítések csak ott jelennek meg, ahol feltétlenül szükséges, a tervezés hagyja érvényesülni az eredeti épület építészeti erejét, finoman egyensúlyozva a felújítás és bővítés elemeit, miközben mindvégig szem előtt tartja az épületet használó gyermekek szempontjait. A helyszín, a ház és a funkció tökéletes harmóniát alkot szűkebb és tágabb környezetével.

11

- 08 | A felső csoportszoba üvegfala
- 09 | Földszinti alaprajz
- 10 | A vezérszint alaprajza
- 11 | Belső híd az aulában
- 12 | A tervezett látványrajz

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Bajkó, Ferenc et al: *Budapest templomai: Budafok-Tétény, XXII kerület*, Budapesti Városvédő Egyesület, 2006, p 48.
- [2] Sisa, József: *Kastélyépítészet és kastélykultúra Magyarországon a historizmus korában*, Akadémiai doktori értekezés, pp 289-290, hozzáférhető: <http://real-d.mtak.hu/83/3/Sisa_kastelyepiteszet_historizmus.pdf> [utolsó belépés: 2023-04-14].
- [3] Lévai, Tamás: „Emberi lépték és léptek - Budafoki Szomszédok piaca”, *Metszet*, Vol 7, No 6 (2016), pp 34-37.

ÉPÍTÉS: Dr. habil Csanády Gábor Mátyás DLA | ÉPÍTÉSZ
MUNKATÁRS: Pálfi Flóra Barbara | STATIKA: Aninger Judit, Mermeze Magdolna, Varga Tibor, (Támfal: Juhász Miklós) | ÉPÜLETGÉPÉSZET: Zvolenszki László | ÉPÜLETVILLAMOSSÁG: Tibai Tamás | LIFTTERV: Némethy Zoltán | KERTTERV: Jordán Klára, Mailíngerné Gyurkovics Katalin | TÚZJELZŐ TERVEZŐ: Fraknóy Zsolt | TÚZOLTÓ TERVEZŐ: Hársfalvi László | ÜVEGTERVEZŐ (FELÜLVILÁGÍTÓK): Donko Ádám | BERUHÁZÓ: Esztergom-Budapesti Főegyházmegye | KIVITELEZÉS: E-Builder, Esze György, Garajszki Ferenc, Potyók István

12